Kader CW3.1: Beleidskeuzes Uitgelegd – Innovatiekrediet (IK)

Beleidskeuzes uitgelegd Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)	
Doel(en)	De doelstelling van het Innovatiekrediet is duurzame economische groei van de Nederlandse economie door het versterken van de innovatiekracht. Het Innovatiekrediet beoogt daartoe private R&D-uitgaven gericht op technisch en/of klinisch risicovolle ontwikkelingsprojecten voor nieuwe producten (inclusief diensten) en processen te verhogen.
Beleidsinstrument (en)	Met Innovatiekrediet kunnen knelpunten weggenomen worden die bedrijven ondervinden bij het vinden van financiering voor innovatie. Het Innovatiekrediet doet dit door een deel van de ontwikkelingskosten van een risicovol innovatieproject met uitstekend marktperspectief te financieren in een fase dat het project nog te risicovol is om in aanmerking te komen voor financiering door een bank. Het gaat hierbij vooral om jonge bedrijven met innovaties die uniek zijn in hun soort. De regeling kent een luik voor technische projecten en een luik voor klinische projecten.
A. Financiële gevolgen voor het Rijk	De maatregel betreft een verlenging. De regeling is voor het eerst opgenomen in 2008 en bestond daarvoor in vergelijkbare vorm onder een andere naam. Voor het Innovatiekrediet is jaarlijks een verplichtingenbudget van €70 miljoen gereserveerd binnen het Toekomstfonds. Daar tegenover staat gemiddeld €57 mln aan kasbudget, er is rekening gehouden met een intrekkingspercentage. Circa. 60% van de middelen die via het Innovatiekrediet worden toegekend zijn revolverend.
B. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	Investeringen in jonge bedrijven en innovatie zijn risicovoller dan andere investeringen. Bedrijven ondervinden in die gevallen dan ook over het algemeen meer problemen met het aantrekken van financiering. Er is meer kans dat dit zal mislukken en er zijn bijna geen zekerheden. Voor externe financiers is het door informatieasymmetrie moeilijk te beoordelen of dit soort nieuwe ideeën kans hebben. Het Innovatiekrediet biedt voor deze doelgroep uitkomst omdat de overheid meedraagt in het technisch risico van een project. Het innovatiekrediet verlaagt het investeringsrisico, waardoor asymmetrische informatie minder beperkend is voor financiers.
	Aanvragers geven aan dat het Innovatiekrediet een belangrijke bijdrage levert aan het realiseren van innovatieprojecten. Veelal

Nagestreefde doeltreffendheid	wordt aangegeven dat zonder de financiering vanuit het Innovatiekrediet projecten van kleinere omvang zijn geweest, het lastiger was geweest om andere financiering te verkrijgen en de start van projecten langer op zich had laten wachten. Dit onderstreept de rol van het Innovatiekrediet in het overbruggen van financieringslancunes en het stimuleren van de ontwikkeling van innovatie.
Nagestreefde doelmatigheid	Het Innovatiekrediet wordt ingezet als een subsidie met terugbetalingsverplichting, in de praktijk ervaren als een lening. De revolverendheid maakt dat terugbetaalde kredieten weer ingezet kunnen worden voor nieuwe projecten. Dit versterkt de duurzaamheid en doelmatigheid van het fonds. De 'bang-for-the-bucks' kunnen als hoog worden beschouwd en bedragen meer dan één euro per euro die in het Innovatiekrediet wordt geïnvesteerd.
Evaluatieparagraaf	De regeling wordt elke 5 jaar geëvalueerd op legitimiteit, doelmatigheid en doeltreffendheid. Over de periode 2018-2022 is recent een positieve evaluatie uitgevoerd met enkele aanbevelingen voor verbetering die wij nader zullen opvolgen. De conclusies in deze evaluatie zijn in lijn met de vorige evaluatie over 2012-2017, die eveneens positief was.

Kader CW3.1: Beleidskeuzes Uitgelegd – SEED Capital

Beleidskeuzes uitgelegd Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)	
Doel(en)	Het doel van de regeling is om de toegang tot risicokapitaal voor jonge, innovatieve bedrijven in de vroege fase te verbeteren en het verkleinen van de financieringskloof door het versterken van het durfkapitaallandschap, en zo innovatie en groei in Nederland te stimuleren. De SEED-regeling betreft een co-financieringsregeling die zich richt op het mobiliseren van privaat kapitaal voor de financiering van innovatieve start-ups in de technologiesector. De regeling ondersteunt de oprichting van investeringsfondsen. Hierdoor kunnen de fondsen meer risico nemen en in een vroegere fase van de startup investeren dan ze normaal zouden doen. Daarnaast vergroot dit de hoeveelheid durfkapitaalfondsen die kan doorgroeien, wat het Nederlandse fondsenlandschap versterkt.
Beleidsinstrument (en)	Met de SEED-regeling kunnen knelpunten weggenomen worden die technologische bedrijven ondervinden bij het vinden van financiering. De regeling kent twee luiken. De SEED-regeling kent twee luiken, gericht op durfkapitaalfondsen en business angel fondsen. De SEED wordt toegekend aan beide type fondsen in de vorm van een lening.

A. Financiële gevolgen voor het Rijk	De maatregel betreft een verlenging. De regeling is voor het eerst opgenomen in 2005, en het business angel luik van de regeling is in 2017 ingericht. Per 2026 is voor de SEED een jaarlijks verplichtingenbudget van €45 miljoen gereserveerd binnen het Toekomstfonds. In 2025 wordt tevens een extra tender uitgeschreven voor deeptech waardoor het budget voor 2025 €74 miljoen bedraagt. Op dit moment is 60-80% van de middelen die via de SEED worden toegekend revolverend.
B. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	In de vroege fase van innovatie zijn de risico's hoog en de opbrengsten onzeker, waardoor private investeerders terughoudend zijn om te investeren in start-ups. De durfkapitaalfondsen die deze investeringen doen hebben op hun beurt privaat kapitaal nodig om deze uit te voeren. Door het beschreven risico dat kleeft aan investeringen in technologische start-ups, is het voor fondsen zonder track-record zeer uitdagend om deze private investeringen aan te trekken. Dit marktfalen leidt tot onderinvestering in innovatieve start-ups, en een slechte toegang tot kapitaal voor deze bedrijven. De SEED pakt deze knelpunten aan en mobiliseert privaat kapitaal dat anders niet wordt geïnvesteerd in start-ups. De SEED faciliteert co-investeringen tussen de overheid en private investeerders, wat daarnaast de zoekkosten vermindert en de toegang tot kapitaal verbetert. Door de SEED kunnen tevens meer fondsen worden opgericht doordat de regeling het aantrekken van private investeerders in deze fondsen stimuleert.
Nagestreefde doeltreffendheid	De SEED-regeling faciliteert vroege financiering voor innovatieve startups die anders moeilijk toegang zouden hebben tot kapitaal. De SEED-regeling heeft geleid tot succesvolle co-investeringen en een verbeterde toegang tot kapitaal voor startende bedrijven. Daarnaast geven fondsen aan dat zij door de regeling meer risico nemen bij het investeren in innovatievere bedrijven, waardoor de financieringskloof kleiner wordt voor deze bedrijven. Financiering middels de SEED leidt tot het aantrekken privaat kapitaal op fondsniveau (meer dan €200 miljoen tussen 2018 en 2022 en op ondernemingsniveau alleen al in 2023 €85 miljoen).
Nagestreefde doelmatigheid	De SEED wordt ingezet als een lening met een asymmetrische terugbetalingsverplichting. De revolverendheid maakt dat terugontvangsten, vanuit de lening maar ook door succesvolle desinvestering door de fondsen, weer ingezet kunnen worden voor nieuwe projecten. Daarnaast heeft de SEED capital effect op het aantal innovatieve bedrijven in Nederland dat gefinancierd wordt door het mobiliseren van privaat kapitaal. De regeling heeft een positief effect op de werkgelegenheid en economische groei. Volgens de evaluatie richt de SEED regeling zich effectief op de vroege fase van start-ups.

Evaluatieparagraaf	De SEED capital regeling wordt periodiek geëvalueerd zoals opgenomen in de Strategische Evaluatie Agenda (SEA). De evaluatie vindt plaats op basis van vooraf gedefinieerde criteria zoals het aantal gefinancierde projecten, de mate van succesvolle marktintroductie van innovatieve producten en diensten, en de financiële prestaties van de bedrijven die financiering ontvangen. Evaluaties worden uitgevoerd door externe onderzoeksbureaus om een onafhankelijke kijk te behouden. Evaluaties omvatten zowel kwalitatieve als kwantitatieve data om een volledig beeld te geven van de effectiviteit van de regeling. Daarnaast zijn regelmatige rapportages en feedbackloops opgezet om de effectiviteit van de regeling te borgen en aan te passen aan veranderende markt- en beleidsomstandigheden. Bij de evaluatie is doorlopend aandacht voor de samenhang en de additionaliteit van het business angel luik van de regeling.

Kader CW3.1: Beleidskeuzes Uitgelegd – Vroegefasefinanciering (VFF)

Beleidskeuzes uitgelegd Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)	
Doel(en)	Innovaties zijn essentieel voor economische vernieuwing en concurrentievermogen. Door financiering beschikbaar te stellen voor de vroege fase, helpt de overheid om marktfalen te corrigeren waar private partijen terughoudend zijn (zie IBO bedrijfsfinanciering en meta-analyse). Het doel van de Vroegefasefinanciering is om te voorkomen dat veelbelovende ideeën stranden door een gebrek aan financiering voordat ze marktrijp zijn. Deze ondersteuning draagt bij aan het creëren van een gezond vestigingsklimaat en stimuleert de groei van gezonde bedrijven.
Beleidsinstrument (en)	Door de focus op de vroege fase van innovatie helpt de regeling ondernemers om de technische haalbaarheid van hun idee te testen en de commerciële potentie van hun innovaties te valideren. De Vroegefasefinanciering richt zich op mkb ondernemers, innovatieve starters en academische starters. Daartoe kent de regeling drie luiken, elk met een specifieke focus en doelgroep: het landelijke luik (RVO), het regionale luik, en het NWO-luik. Elk van deze luiken heeft een eigen logica en aanpak, die voortvloeit uit hun respectieve doelstellingen en de behoeften van de doelgroepen die ze bedienen.
A. Financiële gevolgen voor het Rijk	De maatregel betreft een verlenging. De regeling is voor het eerst opgenomen in 2014, en de regionale module van de Vroegefasefinanciering is in 2021 ingericht. Per 2025 is voor de Vroegefasefinanciering een jaarlijks verplichtingenbudget van €31 miljoen gereserveerd binnen het Toekomstfonds. Door de vroege fase waarin dit instrument gericht is, die gekenmerkt wordt door een lage

	slagingskans, gaat dit instrument uit van een lage revolverendheid. Op dit moment is rond de 25% van de middelen die via de Vroegefasefinanciering worden toegekend revolverend.
B. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	Het introduceren van nieuwe producten en diensten op de markt brengt vaak aanzienlijke risico's met zich mee. Hierdoor hebben ondernemers moeite om financiering te verkrijgen met name in de plan- en startfase, wat ertoe leidt dat niet alle innovaties de markt bereiken. De regeling voorziet in een kritieke behoefte aan financiering in de vroege ontwikkelingsfase van bedrijven. Dit vergroot hun kansen om deze vroege fase te overbruggen en vervolgfinanciering aan te trekken, en daardoor succesvol te zijn op de markt en om verdere financiering aan te trekken zodra hun concept bewezen is. Dit draagt ook bij aan het behoud van de Nederlandse industrie en het aantrekken van bedrijven naar Nederland door het ondersteunen van innovatieve startups en mkb-bedrijven die actief zijn in sectoren met maatschappelijke impact, zoals duurzaamheid en gezondheid.
Nagestreefde doeltreffendheid	De Vroegefasefinanciering faciliteert financiering in de vroege ontwikkelingsfase voor innovatieve startups die anders moeilijk toegang zouden hebben tot kapitaal. Volgens de evaluatie van de regeling in 2024 ondersteunt de Vroegefasefinanciering ondernemers in een risicovolle fase, waardoor meer veelbelovende ideeën kunnen worden uitgewerkt tot levensvatbare bedrijven en producten. Daarnaast draagt de regeling bij aan het innovatiepotentieel van Nederland, verhoogt het de overlevingskansen van startups, en de kans op vervolgfinanciering.
Nagestreefde doelmatigheid	De Vroegefasefinanciering wordt ingezet als een subsidie met een terugbetalingsverplichting, wat wordt ervaren als lening. Dit stimuleert de ondernemers om goed na te denken over hun bedrijfsmodel en financieel beheer. Eventuele terugontvangsten vanuit de lening kunnen weer ingezet worden voor nieuwe projecten. Daarnaast heeft de Vroegefasefinanciering volgens de evaluatie een positief effect op het aantal innovatieve bedrijven in Nederland dat gefinancierd wordt, hun kans op vervolgfinanciering en werkgelegenheid.
Evaluatieparagraaf	De Vroegefasefinanciering regeling wordt periodiek geëvalueerd zoals opgenomen in de Strategische Evaluatie Agenda (SEA). De evaluatie vindt plaats op basis van vooraf gedefinieerde criteria zoals het aantal gefinancierde projecten, de mate van succesvolle marktintroductie van innovatieve producten en diensten, en de financiële prestaties van de bedrijven die financiering ontvangen. Evaluaties worden uitgevoerd door externe onderzoeksbureaus om een onafhankelijke kijk te behouden. Evaluaties omvatten zowel kwalitatieve als kwantitatieve data om een volledig beeld te geven van de effectiviteit van de regeling. Daarnaast zijn regelmatige rapportages en feedbackloops opgezet om de effectiviteit van de

	regeling te borgen en aan te passen aan veranderende markt- en beleidsomstandigheden en overig overheidsinstrumentarium.

Kader CW3.1: Beleidskeuzes Uitgelegd – MKB Innovatiestimulering topsectoren (MIT)

Beleidskeuzes uitgelegd Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)	
Doel(en)	Het doel van de regeling is om innovatie bij het mkb te bevorderen en het mkb beter aan te laten sluiten bij het Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid (MTIB). Door het bevorderen van investeringen in innovatie door de ondernemers uit het mkb en door aansluiting te bieden aan de nationale Kennis- en Innovatieagenda's (KIA's) van het missiegedreven innovatiebeleid en de regionale economische beleidsagenda's -Regionale Innovatiestrategieën voor Slimme Specialisatie (RIS3). De MIT betreft een directe subsidieregeling met verschillende instrumenten voor innovatie aan het mkb die zich richt op het stimuleren van: samenwerkingen tussen mkb'ers op het vlak van ontwikkeling en innovatie, het gebruik van publiek-gefinancierde kennis door het mkb en de mogelijkheden voor ondernemers tot een afgewogen keuze te komen voor het al dan niet starten met een innovatietraject. De MIT wordt door EZ en de provincies gezamenlijk uitgevoerd en gefinancierd en ondersteunt de mkb'ers via verschillende instrumenten zoals R&D-samenwerkingsprojecten en haalbaarheidsprojecten. Hierdoor kunnen mkb'ers laagdrempelig innovatietrajecten starten, daarin ervaring opdoen en aansluiting vinden bij bestaande R&D-ecosystemen. Wat uiteindelijk resulteert tot oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken die tot stand komen door de gerichte innovatie-inspanningen van bedrijven.
Beleidsinstrument (en)	Met de MIT-regeling kunnen (financiële) knelpunten weggenomen worden die mkb'ers ondervinden bij het starten van een R&D-traject. De regeling kent twee instrumenten: R&D-samenwerkingsprojecten en de haalbaarheidsprojecten. De haalbaarheidsprojecten zijn bedoeld als laagdrempelig instrument om het brede mkb een eerste stap te laten zetten naar het uitvoeren van een R&D-traject. Het is gericht op de technische haalbaarheid en de haalbaarheid in de markt. De R&D-samenwerkingsprojecten zijn gericht op de groep mkb'ers die al innovatief zijn en eventueel een succesvolle haalbaarheidsproject hebben afgerond. Ondernemers ontvangen hun toekenning van hun aanvraag bij beide instrumenten in de vorm van een subsidie van RVO of van de provinciale uitvoerders afhankelijk van het specifieke

	instrument en of het provinciaal (haalbaarheidsprojecten) of landelijk wordt uitgevoerd (R&D-samenwerkingsprojecten landelijk vangnet).
A. Financiële gevolgen voor het Rijk	De MIT-regeling wordt voor 5 jaar verlengd. De regeling is in 2013 gestart als pilot en toen zijn verschillende subsidie-instrumenten (zoals de haalbaarheidsprojecten) samengevoegd tot een subsidiemodule binnen de Regeling Nationale EZ-Subsidies (RNES). Sinds 2015 werken EZ en de provincies samen in de MIT en is er sprake van cofinanciering tussen EZ en de provincies. In 2025 is het verplichtingenbudget van de MIT € 43.430.000.
B. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	Om oplossingen te vinden voor maatschappelijke vraagstukken (waar het missiegedreven beleid op is gericht) is het van belang om de innovatie-inspanningen van bedrijven daar (meer) op te richten. Daarvoor is ook het mkb nodig, maar het mkb kent verschillende uitdagingen om hieraan bij te dragen: Voor het mkb (bestaand én start-/scale-ups) is investeren in R&D relatief risicovoller dan voor het grootbedrijf. Dit gaat om de relatieve risico's die direct verbonden zijn met de beperkte omvang van een mkb-bedrijf. Daardoor zijn financiële risico's moeilijk te spreiden als een R&D-traject mislukt en de initiële kosten zijn vanuit een zwakkere kapitaalpositie van het mkb (in tegenstelling tot het grootbedrijf) moeilijker op te brengen en de risico's van R&D lastiger in te schatten vanwege gebrek aan ervaring met risicovolle R&D (vanwege de voorgaande redenen). Daarom is het van belang dat er voor hen een (laagdrempelig) instrument is om te verkennen hoe kansrijk een R&D-project is zoals de haalbaarheidsprojecten binnen de MIT dat doet. Voor innovatie is/zijn (aansluiting bij) sterke ecosystemen van belang, zodat kennisuitwisseling tot stand komt (tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstellingen). Mkb'ers zien daarvan het belang vaak onvoldoende in vanwege de beperkte perceptie dat hun onderzoeksvraag of experimentele vraag uniek is (dus samenwerking geen zin heeft), de angst om concurrentievoordeel te verliezen door R&D samenwerking en het gebrek aan aansluiting bij bestaande R&D-ecosystemen draagt verder bij aan het gebrekkige inzicht in de voordelen van samenwerking en kennisuitwisseling. Daarom is het van belang samenwerking op het gebied van R&D te stimuleren. De MIT doet dit met (in R&D-perspectief) relatief kleine bedragen middels de R&D-samenwerkingsprojecten.
Nagestreefde doeltreffendheid	De MIT-regeling neemt financiële knelpunten weg voor innovatie-trajecten van mkb'ers die anders vanwege relatieve kapitaal-risico's minder of niet in R&D zouden investeren al dan niet in samenwerking met andere mkb'ers. De MIT-regeling heeft in de afgelopen vijf jaar 8000 bedrijven bereikt en in 2021 werd vastgesteld dat de MIT 115 miljoen aan private R&D investeringen heeft gerealiseerd. Dit effect groeit mee met de jaarlijkse totale omvang van de MIT (in 2021 €

	66,5 miljoen). Daarnaast wordt de MIT gewaardeerd om de laagdrempeligheid, betrouwbaarheid en de slagingskans door de ondernemers. De lage verantwoordingseisen en de kwaliteit van aanvragen zijn daarmee de zwakke kanten van de MIT die effect hebben op de doeltreffendheid. Deze worden in de hervorming van de MIT aangepast om de doeltreffendheid te verhogen.
Nagestreefde doelmatigheid	De MIT wordt ingezet als een directe innovatie subsidieregeling aan het mkb en het is één van de weinige directe innovatiesubsidies aan mkb'ers. Het hogere budget van de MIT en de meerdere instrumenten die onder de MIT vallen voorkomt een wildgroei aan R&D-instrumentarium die zich richt op het mkb. De regio's kunnen naar hun eigen regionale behoeftes accenten aanbrengen. De verschillende uitvoeringen tussen de provincies (waardoor de toegankelijkheid per regio van MIT- haalbaarheidsprojecten en MIT R&D-samenwerkingsprojecten kan verschillen) en het feit dat op veel verschillende plekken in het land een regeling wordt uitgevoerd zorgt ervoor dat frequente afstemming tussen regio's en tussen Rijk en regio nodig is. De verschillende uitvoeringen die effect hebben op de kwaliteit van aanvragen en verantwoording zoals genoemd in de nagestreefde doeltreffenheid zal ook aangepast worden naar aanleiding van de hervorming van de MIT (gebaseerd op de evaluatie van de MIT in 2023). Om ervoor te zorgen dat de doeltreffendheid verbeterd wordt van de MIT middels verscherpte criteria en eindrapportages om beleidskeuzes op te baseren.
Evaluatieparagraaf	De MIT regeling wordt periodiek geëvalueerd zoals opgenomen in de Strategische Evaluatie Agenda (SEA). De evaluatie vindt plaats op basis van vooraf gedefinieerde criteria zoals het aantal gefinancierde projecten, doorstroom van MIT-gebruikers naar andere R&D- en innovatiemaatregelen en de aansluiting van toegekende aanvragen bij missiegedreven KIA's en RIS3-agenda's. Evaluaties worden uitgevoerd door externe onderzoeksbureaus om een onafhankelijke kijk te behouden. Evaluaties omvatten zowel kwalitatieve als kwantitatieve data om een volledig beeld te geven van de effectiviteit van de regeling. Daarnaast zijn regelmatige rapportages en feedbackloops opgezet om de effectiviteit van de regeling te borgen en aan te passen aan veranderende markt- en beleidsomstandigheden.